

Deres referanse:

Vår referanse:

Dato:

21/3684 - 33

29.01.2021

Høring - forslag om endringer i smittevernloven (portforbud) Ekstern foreleggelse for etaten

Sør-Vest politidistrikt (SVPD) viser til Politidirektoratets oversendelse av 14.1.2021, og takker for fristutsettelse til i dag. Vi har av ulike grunner ikke kunnet gjennomføre noen bred behandling av saken.

Generelt.

Vi er kjent med høringsvaret fra Oslo politidistrikt, og deler i det vesentlige deres synspunkter.

Innledningsvis vil vi allikevel supplere med følgende. Saken reiser spørsmål om hvorvidt svært strenge tiltak for å hindre smittespredning skal gjennomføres ved tvang og maktbruk eller ved råd og veiledning. Dette reiser dyptgående spørsmål knyttet til forholdet mellom myndighetene og borgerne i nødens stund, så å si. Alle offentlige myndigheter er avhengige av tillit for å opprettholde sin autoritet og gjennomføringsevne.

Denne tilliten er i behold for myndighetene i Norge, herunder for politiet. Det er kritisk viktig å beholde denne tilliten, og etter vårt syn er tilliten et mer kraftfullt redskap enn strenge rettslige reguleringer som eventuelt håndheves med makt. Dette gjelder særlig i dette spørsmålet der unntakene trolig må bli ganske omfattende. Vide unntak vil gjøre håndhevelsen krevende både når det gjelder det rettslige innholdet, men også det bevismessige. Dette kan i sin tur medføre at allmennheten får feiloppfatninger av hvorvidt reglene håndheves rettfærdig. Det vil medføre risiko for tillitstap for myndighetene og tilsvarende svekket effekt av reglene.

Selv om tilliten mellom befolkning og offentlige myndigheter i Norge generelt er høy, kan så inngripende tiltak som portforbud redusere tillit og etterlevelse dersom tiltaket må vare over tid. Da er det viktig at tiltaket ikke bare gjelder for den lydige delen av befolkningen, mens det gis ingen eller liten konsekvens for de som bryter regelverket. Vi kan derfor komme i en situasjon der straff vil skape økt mistillit i deler av befolkningen mens hensynet til majoritetens vilje til etterlevelse er avhengig av at brudd får konsekvenser. Håndhevelse av regelverket vil formentlig være viktig å balansere på rett nivå. Det bør ikke være nidkjær håndheving, men samtidig tilstrekkelig til at den oppleves som effektiv. Vi kommer tilbake til håndhevelse nedenfor.

Sør-Vest politidistrikt

Portforbud er heldigvis fremmed i Norge i fredstid, og selve begrepet vekker assosiasjoner til krig og uro. I *smittevernet* står hensynet til å opprettholde fred og ro sterkt, og det taler mot et slikt tiltak. Vi viser også til at departementet i pkt. 1.5 på en oversiktlig og god måte presenterer alternativet til portforbud. Vi vektlegger i denne forbindelse også FHI's standpunkt.

Det er etter vårt syn relevant å se hen til andre europeiske land. Vi mener samtidig at vi bør sammenligne oss med de nordiske land som står oss nærmest på mange måter; også når det gjelder rettstradisjoner. Når dette er sagt så har vi lagt merke til Nederlands "intelligent lockdown" som fremstår som en god middelvei.

Vi deler derfor OPDs "grunnleggende skepsis" til forslaget om portforbud på politifaglig grunnlag. Ettersom det er smittevern som er det bærende hensyn, er det grunn til å være ydmyk og dempet når det gjelder rådgivning fra oss som ikke har smittevern faglig kompetanse. Derfor lar vi FHI's standpunkt slik det er referert i høringsnotatet være avgjørende når vi fraråder portforbud, dog med den samme reservasjonen som FHI for en "desperat situasjon".

Til tross for dette vil vi allikevel knytte noen kommentarer til forslaget om portforbud.

Håndhevelse.

Vi mener i likhet med OPD at det utelukkende må være politiet som kan anvende fysisk makt i håndhevelsen. Når det gjelder spørsmålet om bruk av andre kontrollører, så er vi noe mer skeptiske til det. Skulle det oppstå en krise som begrunner portforbud og det iverksettes, så er det så dyptgripende - kanskje også skremmende - tiltak at det ikke bør overlates til andre enn den etaten som i det *daglige* håndhever lov og orden å håndheve det. Skulle politiets ressurser bli brukt opp, hvilket kan bli tilfelle, får heller Forsvaret bistå politiet på andre og mer tilbaketrunkne oppgaver. Politiets egne ressurser kan også omdisponeres i et slikt tilfelle. Vi støtter OPDs syn på at Forsvaret ikke bør bistå politiet til å håndheve portforbud og viser til OPDs begrunnelse.

Sivilforsvarets rolle bør også etter vår oppfatning først og fremst være av støttende, veiledende og rådgivende art fremfor håndhevelse. Støtte og veiledning under en "intelligent lockdown" vil kunne være et effektivt og kjærkomment verktøy for å oppnå ønsket smittevern.

Begrenset politimyndighet etter pl. § 20 tredje ledd frarådes under henvisning til OPDs begrunnelse.

Unntak.

Et annet krevende moment ved portforbud er utformingen av *unntak* og de vurderingene politiet må gjøre når befolkningen tar unntakene i bruk. Unntak til viktige samfunnskritiske funksjoner, opprettholdelse av liv og helse for mennesker og dyr, begrensning av store økonomiske tap m.v. er nødvendige, men utfordrer muligheten til håndheving og rettfærdig likebehandling av ulike situasjoner som oppstår i befolkningen.

Omfanget av unntak vil trolig måtte være så omfattende at det oppstår risiko for at portforbudet uthules. Man kan da de facto være nærmere en "intelligent lockdown" – som altså foretrekkes fra vår side.

Dette poenget belyser også sider ved begrepet "portforbud". Selve ordet – og bruken av det slik vi kjenner det (fra media) i andre land og under ulike forhold – har noe kompromissløst over seg. Dette kompromissløse preget gir (språklig sett) lite rom for unntak. Det blir i tilfelle viktig å skape forståelse i befolkningen for innholdet i begrepet. Kort sagt tror vi at portforbud i kombinasjon med de foreslåtte unntak i realiteten er en "intelligent lockdown".

Med hilsen

Hans Vik
Politimester

Dokumentet er elektronisk godkjent uten signatur.